

MAGYAR KATONA – EGÉSZSÉGÜGY A NEMZETKÖZI BIZTONSÁGI KÖZREMŰKÖDŐ ERŐK KERETÉBEN

Vekerci Zoltán – Cserenyecz Béla ¹

Az Országgyűlés az afganisztáni Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erők műveleteiben magyar katonai egészségügyi kontingens részvételéről szóló 111/2002. (XII. 18.) OGY határozatban hozzájárulását adta ahhoz, hogy a Magyar Köztársaság a Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erők (International Security Assistance Force – a továbbiakban: ISAF), vagy az azt felváltó, feladatait átvevő erők keretében végzett tevékenységben, egy önként jelentkező hivatásos és szerződéses katonákból álló, egyéni fegyverekkel és felszerelésekkel, valamint a feladathoz szükséges szállítóeszközökkel és szakmai technikai eszközökkel, illetve anyagokkal és logisztikai támogatással rendelkező egészségügyi kontingens kiküldésével vegyen részt. A kontingens létszáma nem lehet több, mint 50 fő. Az alegység feladatait 2003. december 31-ig láthatja el.

A misszióra való felkészülés folyamata

Az ISAF misszió résztvevő Magyar Katonai Egészségügyi Kontingens felkészítésére a 88/2002. számú HM KÁT-HVKF együttes intézkedés alapján került sor, a külön erre a felkészítésre jóváhagyott felkészülési terv szerint.

A kontingens felkészítésének, kiküldésének megkönnyítése érdekében **2002. december 05-től** magyar összekötő tiszt került vezénylésre a **MH Összhaderőnemi Hadművelési Központ** állományából a **Bundeswehr Művelési Parancsnokságára**, Potsdamba.

A személyi állomány felkészítését megelőzően **2003. január 4-8. között** közös szemrevételezést hajtott végre a **MH Összhaderőnemi Hadművelési Központ** és a **Honvéd Vezérkar Egészségügyi Csoport-**

¹ Dr. Vekerci Zoltán orvos alezredes, HM-HVK Egészségügyi Csoportfőnökég mb. Tervezési Osztályvezető.

Cserenyecz Béla alezredes, HM-HVK Egészségügyi Csoportfőnökég, Koordinációs irodavezető.

főnökség háromfős csoportja Afganisztánban a feladat végrehajtásának helyszínén. A szemrevételezés során szerzett tapasztalatok hasznosításával kezdődött meg a kontingens felkészítési tervének kidolgozása, valamint a személyi állomány felszerelésének összeállítása.

A magyar fél folyamatos egyeztetéseket folytatott a misszió két vezető nemzetének illetékeseivel (német és holland hadsereg) mind a magyar részvétel részleteire, mind a részvétel mögöttes szabályainak megkövetelésére vonatkozóan.

Ezzel párhuzamosan **2003. január 17-ig** megtörtént a személyi állomány toborzása, a személyek kiválasztása, a személyügyi adminisztrációs feladatok elvégzése, valamint a biztonsági vizsgálatok kezdeményezése és az egészségi szűrés. A jelentkezők kiválogatása során fizikai állóképességük felmérésére, pszichikai alkalmasságuk elbírálására és nyelvi készségük tesztelésére került sor.

Az állomány orvosi és alkalmassági vizsgálata, a védőoltások beadása **2003. január 20-24., április 04-18. és június 23-27. között** zajlott le.

A felkészítés-kiképzés alapvetően **két fázisból állt**: az általános békefenntartói kiképzés Magyarországon, illetve ezt követően egy németországi célfelkészítés.

A **HM Nemzetközi Jogi Főosztály** közreműködésével összeállításra került egy jogi tájékoztató, melyet a kiutazás előtt az érintettek átvettek. A Magyar Katonai Egészségügyi Kontingens kiküldésének szabályait **13/2003. számú HM KÁT-HVKF együttes intézkedése határozta meg.**

A misszió veszélyességének megítélése

Kabul a tengerszint felett 1800 méter magasan fekszik, egy oldalról nyitott, hegyekkel körülhatárolt, terméketlen fennsíkon. A magyar katonák számára veszélyforrás – német orvosi tapasztalatok alapján – ha ilyen magasságban az itthoni sportolási tevékenységet folytatják fokozatos akklimatizálódás nélkül. Más nemzetek katonáinál ez néhány esetben szívinfarkttal járt. A napi szélsőséges hőingadozás is problémát jelentett az arra érzékenyek számára.

Külön veszélyforrást jelentettek az őshonos kígyók, skorpiók, azonban ilyen baleset nem fordult elő.

Az egészségre káros a télen, nyáron állandóan szálló por, amely légzőszervi megbetegedéseket okozhat. Ezért a személyi állományt megfelelő védőfelszereléssel (védőszemüveg, respirátor) láttuk el.

A bezártság, az éghajlati kihívások és hadszíntéri veszélyek mellett a regenerálódási lehetőségek korlátozottsága is nehezítette a kontingens tagjainak helyzetét. Ennek ellenére a kontingens általános állapotáról megállapítható, hogy bár a szolgálat az egyéneket erősen leterhelte, feladataikat maradéktalanul végrehajtották.

Az **ISAF** erők ellen a kontingens szolgálatteljesítésének időtartama alatt több támadást követtek el, amely jelzi, hogy a lakosság egy kis hányada nem rokonszenvez a békefenntartókkal. Ugyanakkor tény, hogy a **Magyar Katonai Egészségügyi Kontingens (MKEK)** tagjai ellen nem követtek el támadást.

A Magyar Katonai Egészségügyi Kontingens szolgálatteljesítése

1. Megbízott és kinevezett kontingens parancsnokok:

- 2003. március 08-tól 2003. augusztus 08-ig:

Dr. Schandl László orvos alezredes

- 2003. március 08-tól 2003. május 11-ig:

Dr. Szabó Sándor orvos őrnagy (megbízott kontingens parancsnok)

- 2003. május 11-től 2003. augusztus 08-ig:

Dr. Schandl László orvos alezredes

- 2003. augusztus 08-tól 2003. december 17-ig:

Dr. Vekerdi Zoltán orvos alezredes

2. Az MKEK állománya váltásának időpontjai:

- Az ISAF főparancsnokságán szolgálatot teljesítő kettő fő törzstiszt 2003. január 27-én került kiküldésre;
- Az egészségügyi állomány első csoportja – 6 fő, 3 fő egészségügyi, 3 fő a nemzeti támogató elem – 2003. március 08-án került kiküldésre;

- Az egészségügyi állomány második csoportja – 10 fő, 4 orvos, 6 szakápoló 2003. május 13-án indult küldetésére;
- Az egészségügyi állomány harmadik csoportja – 2 fő szakápoló – 2003. június 08-án került kiküldésre Afganisztánba;
- A 2 fő törzstiszt teljesítve 6 hónapos szolgálatát 2003. július 29-én tért haza Magyarországra;
- Az egészségügyi állomány negyedik csoportja – 3 fő, 1 orvos és 2 szakápoló 2003. augusztus 05-én indult küldetésére;
- 1 fő média tiszt került kiküldésre az ISAF főparancsnokságára 2003. augusztus 18-án;
- 1 fő kontingens parancsnoki segítő kezdte meg munkáját váltás keretében 2003. szeptember 01-én;
- A 6 hónapos külföldi szolgálatteljesítés befejezését követően a MKEK állományának első csoportja 2003. november 19-én, második csoportja pedig 2003. december 17-én véglegesen hazatért Magyarországra.

3. **A MKEK küldetését sikeresen teljesítette.** Az állomány megállta helyét a nemzetközi környezetben, szaktudásával, fegyelmeztségével, emberi tartásával példát mutatott és tevékenyen hozzájárult a **Német Tábori Kórház**, a **Holland Mozgó Sebészeti egység**, illetve törzstisztjeink révén a misszió egészének sikeréhez.

A **Német Tábori Kórház** – a **Magyar Katonai Egészségügyi Kontingens** egészségügyi állományával együtt – *csak az elmúlt 150 nap során: 9500 ambuláns* (ebből egészségügyi haderővédelem és humanitárius segítségnyújtás keretében 7500 helyi lakost), és mintegy *1500 fekvő* beteget fogadott; *300 műtéti* beavatkozást hajtott végre; *3400 radiológiai* és *120.000 laboratóriumi* vizsgálatot végzett.

A számok mögött emberi sorsok húzódnak meg, s a remény, hogy az afgán emberek értékelik erőfeszítéseinket, bíznak a jövőben, és hogy Afganisztán a felemelkedés útjára lépve megtalálja helyét a demokratikus államok között.

Az MKEK az OGY határozat értelmében befejezte küldetését, ugyanakkor a magyar részvétel tovább folytatódik, sőt kiszélesedik a hadszíntéren. Mind egészségügyi, mind pedig törzsbeosztásokban egyre

nagyobb számban vesznek részt magyar katonák az ISAF NATO-vezetés alatt folyó tevékenységében, tovább öregbítve a Magyar Honvédség békemissziókban kivívott hírnevét.

Közreműködés az ISAF misszió egészségügyi biztosítási feladataiban az MKEK megszűnése után

A 2003-as évtől kezdődően a NATO egyre nagyobb szerepet vállal az afganisztáni helyzet további stabilizálása, a 2004. október hónapban esedékes választások nyugodt politikai és katonai környezetének megteremtése érdekében. Ez megteremtette a feltételét annak, hogy a magyar részvétel az ISAF misszióban tovább folytatódjon, sőt kiszélesedjen a hadszíntéren.

A Magyar Országgyűlés a 99/2003. (X.10) OGY határozata alapján mind egészségügyi, mind pedig törzsbeosztásokban egyre nagyobb számban vesznek részt magyar katonák.

Magyar Katonai Egészségügyi Kontingens (MKEK) feladatának kiváló teljesítését követően nyílt meg az újabb, hosszú távú lehetőség a további katona-egészségügyi együttműködésre. Ennek megfelelően a magyar fél vállalta a **Kabul Többnemzetiségű Dandár (Kabul Multinational Brigade, KMNB)** területén telepített **Német Táborigazgató Kórházban (ROLE-3) 2 orvos és 2 szakasszisztens** folyamatos biztosítását, a 6 hónapos váltási rend figyelembevételével. (Jelenleg: 1 aneszteziológus, 1 bőrgyógyász szakorvos, valamint 1 intenzív szakápoló, 1 bőrgyógyász szakasszisztens).

A kabuli **Nemzetközi Repülőtér (KAIA)**, illetve a teljes **ISAF** misszió egészségügyi biztosításának jelenlegi helyzetét és a jövőbeni elképzelések gyakorlati kivitelezését nagyban befolyásolják a NATO hadműveleti tervei.

*Az elgondolások és a tervek szerint a műveleti terület kibővítésre kerül, 4 szektorra történő felosztással, szektoronként egy-egy **ROLE 2** típusú tábori kórházzal.* Figyelembe véve a földrajzi, a klimatikus tényezőket és a rendelkezésre álló helikopterek számát, valamint azok hatókörét, az érvényes egészségügyi doktrínákba lefektetett elvárások teljesítése *csak nagyon nehezen és bizonyos kompromisszumok árán lehetséges.*

Mivel az Afganisztánba való be – és kijutás (beleértve a hadszíntérről történő hadászati szintű légi-egészségügyi kiürítések: **STRAT-**

AIREVAC, és tömeges sérült ellátási helyzetek kezelését) *egyetlen lehetőség* a KAIA-n keresztül vezet, ezért a repülőtéren elengedhetetlen egy minimum **ROLE-2** (egészségügyi század) képesség *felállítása*, melynek stratégiai és kulcsfontosságú szerepe van a teljes ISAF misszió egészségügyi biztosításában.

2004. június 29 - július 02 között Nápolyban került sor a SHAPE egészségügyi tanácsadója által vezetett Egészségügyi Haderőtervezési Konferenciára, majd azt követően koordinációs munkaértekezletre 2004. július 27-én Madridban.

A június végi haderőtervezési konferencián Magyarország jelezte, hogy nem rendelkezik ilyen típusú telepíthető egységgel (2007-től várható az első **ROLE-2** szintű egységnek a felállítása), ugyanakkor kész szakemberekkel hozzájárulni a KAIA-n telepítendő tábori kórház működéséhez.

*A madridi ülésen döntés született a spanyol vezető nemzeti felelőséggel felállítandó, a NATO által finanszírozott, többnemzetiségű, 30-60 ágyas, 4 műtővel, 4-8 intenzív ágygal rendelkező **ROLE-2** (egészségügyi század) típusú tábori kórház létrehozására és felállítására.* Az építési, az egészségügyi infrastrukturális és a műszer költsége összértéke kb. 15 millió Euróra tehető, melyhez hozzáadódik a nemzetközi személyzet kiképzésének kb. 250 ezer Euróra becsült éves költsége.

Spanyolország, mint vezető nemzet biztosítja a tábori kórházat, a szükséges infrastrukturális háttérrel, az üzemeltetést és a fenntartást biztosító szakszemélyzetet, valamint a gyógyszeres, az állatorvosi, a fogászati és a pszichológiai egységek működését.

A spanyol félnek nemzetközi segítségre van szüksége az úgynevezett Stabilizációs (sürgősségi) Teamek, a Sebészeti Részleg, valamint az Intenzív Terápiás Részleg szakorvosokkal, illetve szakszeméllyel való feltöltésében.

Az ülésen résztvevő nemzetek közül Magyarország ajánlotta fel a legnagyobb létszámú szakállományt, a spanyol vezető nemzeti felelőséggel felállítandó **ROLE-2** (egészségügyi század) típusú tábori kórházba.

A 2004. szeptember hónapban 8 fő (4 orvos és 4 szakasszisztens) kezdi meg munkáját a spanyol fél által meghatározott szakterületeken a tábori kórházban, amely bizonyítja a magyar szakállománynak a vezető nemzet által is elismert magas szintű szakmai felkészültségét, elhivatott-

ságát és a nemzetközi környezetben végzendő gyógyító munkára való alkalmasságát.

Ezt a felajánlást és annak teljesítését úgy tekintjük, mint kiváló lehetőséget a 2007-ben felállítandó, első magyar ROLE-2 szintű egységbe tervezett szakállomány kiválasztására, kiképzésére, a valóságos tapasztalatok megszerzésére.

*A Magyar Katonai Egészségügyi Kontingens szakorvosai és szakasszisztensei által megalapozott, az ISAF misszió és a nemzetközi környezet egyöntetű elismerését kivívó szakmai tevékenység, a 2003. év végétől kezdődően a **Német Táborig Kórházban** egyedi egészségügyi beosztásokban szolgálatot teljesítők magas fokú katonae-gészségügyi, gyógyító tevékenysége, szakmai elhivatottsága kellő garanciáját jelenti annak, hogy a **Spanyol Táborig Kórházban** szolgálatát megkezdő magyar egészségügyi szakszemélyzet, a bonyolult viszonyok között is méltóképpen fogja teljesíteni a nem könnyű, sok lemondást, hatalmas akarat-erőt igénylő áldásos és humanitárius küldetését, *ezzel is erősítve szövetségeseink körében Magyarország, a Magyar Honvédség eddig kivívott elismertségét.**

Az afgán király és Dr. Schandl László orvos alezredes, az MKEK parancsnoka, a Német Tábori Kórház klinikai igazgatója.

Dr. Hidvégi Zsuzsanna orvos alezredes, bőrgyógyász főorvos munka közben.

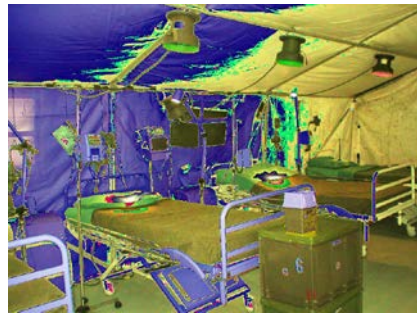
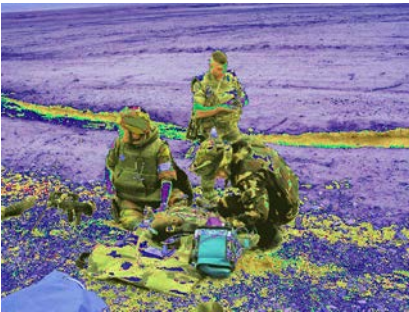
Minden missziós rémálma biztonságos közegben.

Az ISAF Magyar Katonai Egészségügyi Kontingens.

ISAF CASEVAC éles helyzetben.

A ISAF Holland Tábori Kórház

Dr. Svéd László o. vörgy HM HVK egészségügyi csoportfőnök, mint, állomány illetékes parancsok által vezetett magyar delegáció látogatása az MKEK-nél 2003. június 24-30 között.

Afgán sebesült szállítása a Német Tábori Kórházba.

Sebesültszállítás Kabulban.

Dr. Vekardi Zoltán o. alez., MKEK pk., Német Tábori Kórház klinikai igazgató útban egy kabuli kórház felé.